

Излази сваке седмице
на читавом табаку.

ГЛАС НАРОДА

Цена је листу:
на годину . . . . . 4 фор.
на по године . . . . . 2 "
на три месеца . . . . . 1 "
за Србију годишње 5 "

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

Н О В Е М Е Р Е.

Ето опет новине, рећиће у чуду наш свет.

Богме, новине, те позамашне, јер ово није само новина, о којој данас приповедаш, да је сутра заборавиш, ово је новина скојом ће свако од цара до бојгара посла много, а особито наш прост свет и кубуре имати. За то нека се већ сада, де се није досада, почну недељом и свецем учити и одрасли тој новој мери. Тај посао најбоље је да узму на себе учитељи, који томе децу уче, а што не забадава, као да је и то им дужност, него нека се човек добро плати да добре воље буде, јер што се од њега закине то ће се троstrуко платити на другом месту, када те бездушник какав ошине.

Свако себе ради нека стане за тим, да буде те недељне школе, и ако неће општина, нека се сложе разборитији па о своме трошку нека се уче.

Но оставићемо то на страну него ћемо да одговоримо на питање, које свакоме видимо на врх језика стоји, а то је:

Зашто се уводе нове мере?

Ево зашто. Досада беше сто различити мера за сваку врсту. Беше ту мали меров, велики меров, пожунац, мерица, вика, рукњак, врећа, фртаљ.

Пређе Банаћан из Новог Бечеја дође у стари Бечеј и погађају се за рану. Онај иште 8 фор. за меров. Бачван одмах руку о руку и погодба свршена. Кад се дође до исплате, Бачван мање даје него што онај рачуна. Ја сам мислио мали меров вели Банаћан, ви продајете на мали, а ја сам погађао велики меров одговара Бачван, ви мерите на велики меров, и ето свађе и суда.

Осим тога мера, којим се ниће мери има своје име, мера којом се зрно мери своје, мера којом се терет мери, своје. Па онда другчија је мера у Аустрији другчија у Србији у Француској у Немачкој и т. д.

Досада самих рифова (аршина) беше 120 фели, Париски беше највећи а Милански (талијански), којим се свила мерила, најмањи.

Када се нова мера уведе то ће тако добро бити, као што би добро било да се свуда уведе један календар. Како једну меру буде звао Француз или Немац тако ће је и Србин и Рус звати. Нека ни речи

Француски незнаш, а ти опет можеш кунити леба колико хоћеш, покажеш руком на лебац, покажеш новце одбројиш му претима 56 и кажеш килограма, онда он одмах зна да хоћеш лебац, који је тежак 1 фунту, или хоћеш 9 рифи свиле то ћеш исто толико добити и у Паризу, и у Милану и у Новом Саду, кад заиштеш 7 метера свиле. Хоћеш ли сајтлик вина, али свуда онолики колики је твој, то ћеш искати или у „хотелу“ (госпоцкој меани) или на чарди 3 децилитре вина.

Имена ће бити мало потешко научити, али у земциру има још више туђих речи него ове за меру па опет Србин прави и параду и иде у рат по команди туђој да нико боље од њега, ма и зло било по њега.

Што у мерама научи то му неће требати неколико година као команда у солдачини, него докле је жив.

Новом мером лакше и брже ће радити свако а нарочито трговци.

Кад год, кад се укину шајни и увело у сребру, мислило се, да ће помрети свет од глади, и да ће го и бос ићи јер неће умети пазарити, па кад се увела аустријска вредност, што је много боље од свега дотле и ту се записало, а сад се чудимо, како је мого стари свет тако невешт бити, да није увео да једна форинта има сто крајцара, него шездесет, та један десет, сто, то иде као намазано.

Али баш зато што је мало потешко са именима треба се израније пожурити јер од 1. јануара 1876 године когод се послужи са старом мером тај ће платити глобе од 5 до сто форината и има већ одређено, ко ће на то пазити.

Има читаво званије, које ће удешавати нову меру и биће по различитим местима намештено. Од нове године сваки ће трговац имати и таблицу на којој ће бити написано колико је шта у старој а колико у новој мери. На мери самој биће означено шта је, јел је литра, јели метер и т. д. Све ће мере имати белегу од власти, која је наређена, да удешава меру, а која то не узима, та није права.

То је што смо имали рећи у опште о новој мери, а даље ћемо поћи редом: о томе како се изумела та мера и т. д.

ЧИЈА ЈЕ СВОЈИНА НАША НАРОДНА ШКОЛА?

(Наставак.)

Кад видимо даље, да такви људи налазе још и пристралици у општини, те оптуже учитеља, да је непокоран општини, а уз то онда у ватри протуре још и неке законом одређене узроке, па ма били ови и неосновани; па кад видимо, да је усљед тог још и то могуће, да и сам месни одбор, и против закона, изда учитељу отпустни декрет, којим се овоме отказује звање и обуставља плата, и којим се исти упућује, да своју школу заједно са свима школским стварима преда школеком управитељу, па га тек онда ту же претпостављеној власти.

Кад се даље и то може десити, да се и поједини члан месног школског одбора, па можда и сам школски старатељ тако далеко заборави, да на своју руку, а из личне мржње према учитељу, овога полицајској власти оптужује као велеиздајника, што је нашао у његовој школи на табли написаној казну народну посланицу, из које би се дала кривња велеиздаје испрести, непомишљајући при том ни на надлежност месне школске власти у погледу непосредног надзора своје школе па ни на више препостављене аутономне школске власти, па ни на своју званичну дужност, па тим изазове нападаје с' поља на читаву нашу народну школу и на све народне учитеље, и сумњичење отуда о цели наше народне школе, па с' тога после и узипљивање школских књига, па најпосле и подметање по државу опасних тежања у страном новинарству читавоме народу.

Па кад најпосле још и таквих прилика видимо, да дотична школска власт може да стави оптуженога учитеља, готово да помисли човек на бесконачно време, под дисциплинарну истрагу пошто може у том да протече и по читава година па и до близу две године дана тако, да може овога међу тим и самрт да нађе, да га и она пре реши од неизвесности, него решење дотичне школске власти, те да мора још у самртним мукама да вапије речма узор — учитеља Христа Спаситеља: „Ако зло рекох, докажи ми да је зло; ако ли добро, зашто ме бијеш?“ — славна школска власти!

Па кад се к' томе узме у обзир још и та околност, да дотична школа за читаво то време доста и уштрба претрпи, пошто се поверава на неизвесно па још тако дуго време заменику, који се према околностима и по случају изабара, као да је и школа, па ду су и сама школска деца томе што крива.

Кад дакле све те па и друге неке околности разгледамо, може л' нам се онда на ино, а да се не запитамо: Чија је својина наша народна школа? — Је ли то својина онога народа, што имаде свога дичног просветитеља св. Саву, који се још у својој бујној младости одрече спољашњег блеска краљевског, угледа, славе и удобности властееске, па оде у манастир — у школу, где место сјајног плашта облачи просту вуненицу, па се оружа науком и врлинама,

те да после прокрчи пута просвети у народу своме; који иђаше по народу своме учећи га и обавешћујући га о основима Христове науке и о хришћанским врлинама; који извојева својом способношћу умном и врлинама душевним независност српске цркве у грчког цара и патријарха; који обучи и спреми толике ученике за високи духовни пастирски чин; који подиже цркве и манастире у својој постојбини на ту цел, да се народ у тим школама учи и васпитава, пошто у оно време у народу других школа и не беше; који је дакле прегореваше све своје удобности, па и најнужнија сретства за своје просто живљење, те да само народу своме помогне, да народ спасе из мрака и незнања, а који не само да не тражаше за то ни хвале ни славе, већ који се, за време кад га поче народ хвалити и уздизати, са угледног свог положаја уклањаше опет у скромни манастирски живот.

Је ли та школа својина оног народа, у ком пониче, и у ком живљаше и у вечитој успомени непрестано живи ретки народни добротвор Сава Текелија, који своје мудро сачувано а са самопрегоревањем приштеђено имаће остави своме народу у аманет на ту цел, да се од доходака истог имања деле штипендије само оним ђацима, који докажу, окром тога да су одлично свршили предходне науке, још и то, да су пореклом прави Срби, па да су ради да се даље изражавају на свеучилишту, те да се наоружају науком, па да као прави синови свога народа бране, да чувају и упућују српски народ на свако добро његово.

Ил' можда има у народу људи, који прече остварењу мисли слављенога Саве, који се можда одродише од свога народа, грабећи се само о господство, који се иначе, занети својим господством, стиде и либе од свога народа, као оно „цар Степан“ у народној песми: „Женидба душанова“, где занет лепотом латинске девојке вели:

„А тако ми моје вјере тврде,

„Докле мене то весеље прође,

„Обојицу (Војновиће, своје сестриће) хоћу обесити:

„По свијету да ме не срамоте.“ —

и који се само у невољи сећају свога народа, те да им овај послужи као сретство, да се из неприлике и невоље извуку, те да постигну само своје личне цели као што је и „цар Степану“ у реченој песми добродошао и незвати па још дотле тако мрски гост у бугар-кабаници, најмлађи сестрић му Милош чобанин — кад му је ваљало на мегдан изићи за латинку девојку, и осветлати образ своме личном и владалачком угледу.

Па да л' је још и то могуће, да има и једног само и међу онима савиним питомцима, који је такође једном доказао да је право српског порекла, те да се удостоји подупја ретког Србина Саве, и који му тада из благодарности целиваше зар у мислима

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и гроба, — па зар да се и ту и једна така притворница нађе, који своје и народном добротвору целиваше гроба зар јудиним целивом, и који можда још под окриљем Савинога духа кусаше његова подушја зар са црним умишљајем издајства свога рођенога народа, а Савиног узор — љубимца!? Та и од саме помисли на оваку могућност мора се човеку згрозити!

Та зар није Савина мисао била та, да подигне, да умножи народу своје верне чуваре, врле борце и браниоце правде, чисте народне челик — карактере, и уз то носиоце праве народне просвете, кад им у место мача, пушке и џебане показа на књигу и просвету, давши им сретства за њихово свестрано образовање, те тим као да им рече: „овим ћете победити знаком“!

Па зар може за те Савине па и народне узданице бити што светије од народне просвете; да ли могу они другим чим боље оправдати своје име Србина и Савиног питомца, но тим, што ће оружјем бодрог развијеног духа и џебаном облагорођене своје душе

на све стране крчити пута народној просвети, и подизати је од најпоузданијег темеља, од народне школе, па прибирати, било посредно или непосредно, све услове за то, да ни једно место, где Србаља има, не остане без своје добро уређене и добро снабдевене чисто народне школе, да најпосле ни један Србин у месту не остане без народне наставе, без оружја народне просвете.

Па да л' је најпосле та школа својина онога народа, који знаде вазда листом мрети „за крст часни и слободу златну“? Па ако је то његова својина, зар да сад ово племенитије а и поузданије и управо човечно оружје напусти да га хрђа једе; зар да се Србин на овом пољу просвете-човечности и знаности не подичи са светлим својим оружјем, са дичном и сјајном својом народном школом; зар да баш то најпоузданије оружје већ у коров баца; зар му снага усахнула; зар му јади и невоље око помутили; зар му срце охладнело; зар му душа ваћ клонула; — зар он није већ више јунак!?

Ц Р Т И Ц Е И З И С Т О Р И Ј Е.

од

Светозара Савковића.

БИТКЕ КОД САЛАМИНА И ПЛАТЕЈЕ.

Јелини су још онда, када се Леонида код Термопила наместио се, послали бродове, флоту своју северу, да код североисточног предгорја Јеувеје очекује Перзијанце, да са сувоземном војском свезу одржава, те да јој се нађе на невољи. Између обе флоте, између јелинске и перзијске дође до окршаја, и Јелини, ма да много мање лађа имаћаху, ипак се одржаше на бојноме пољу, тако да битка не решена остаде. Кад се Перзијанци упуте Атици, повуку се лађе јелинске југу, па се наместе близу острва Саламина.

Колико је јуначка смрт Леониде и његових триста Шпартанаца Јелине распалила и на борбу противу азијатских дивљака подстакла, ипак сада, када се стотине хиљада душманске војске приближиваху, страва подuze мало и велико. У невољи својој обрате се пророштву, свагдањем саветнику своје. Пророштво газиваше: „Борите се иза дрвених зидова!“ Какви су то дрвени зидови? Атићанин Темистокле, човек бистар и јуначан, саветоваше, да се Атићани склоне на лађе и да се са ових боре противу Перзијанаца. Тако се и учини. Старо и младо, мушко и женско склони се на лађе, остављајући куће и светилишта, земљу и гробове својих отаца.

У табору јелинском нешто се ужурбало. Војводе јелинске збор зборе. Ни како да збору краја учине. Ни како да се сложе у једној мисли, у једном смеру и плану. Шпартанци и остали Пелопонијанци, не имајући довољно осећања за заједницу и општу слободу свију Јелина, хтедохе да оду од Саламина, те да бране само јужну Грчку. Атићани а на челу им Темистокле доказиваху

да Перзијанце ваља дочекати овде код Саламина, јер ако се сад јелинске лађе разиђу, то ће отићи свака својој кући, и онда ће Перзијанцима посао олакшан бити. Шпартанац Јеврибијад тако се ражести на Темистокла, да палицом на њ замахне. Темистокле му мирно рече: „Удри али слушај!“ Један Коринћанин говораше: „Ви Атићани и немате гласа у овоме збору, јер немате отаџбине!“ Темистокле одговори: „Наша је отаџбина на наших двеста лађа, које заједно са нашим мишицама нудимо нашој браћи, да од њих употребу чине ради обране заједничке нам постојбине. Неприхваћате ли наше понуде, ми ћемо окренути наше лађе пут Италије, па ћемо тамо наћи нову постојбину!“ Ове речи учине утиска. Пелопонијанци се реше да остану код Саламина. Али што је одсудни дан ближе долазио, то је и одважност њихова мања бивала. У очи саме битке скупе се војводе опет на збор и договор. Опет већина би за одлазак од Саламина. Темистокле их свом својом речитости не могаше од тога одвратити. За то науми латити се другог средства. У сред преширке оде неприметно из скупштине и пошље највернијег слугу Ксерксу, краљу перзијском, поручујући му, да Јелини хоће да се разиђу, нека их дакле за времена нападне, јер их скоро ћеће све на окупу наћи. Ксеркс помисли, да му је Темистокле пријатељ и одмах заповеди својим лађама да обилазе Јелине, те да их са свију страна опколе. То је Темистокле и хтео. Он је знао, да ће Јелини у теснацу између Саламина и копна лакше победу одржати, јер Перзијанци ћеће моћи своју снагу развити.

Кад зора заруди имају Јелини шта видети. Перзијанци их са свију страна опколели. Сада нису имали куд ни камо, већ се морадоше у битку упустити. Атињани и Егинећани показаху се као најбољи момци. Перзијанци баш за то што имадоше безбројне лађе, не могоше их ваљано распоредити, те морадоше подлећи Јелинима, који и иначе беху вештији борци на мору. Многе јелинске лађе беху потопљене, људство потучено или подављено. Већина се даде бегству. На челу бегунцима беше „велики“ краљ Ксеркс, коме Темистокле поручи, да бега, јер ће, вели, Јелини разорити мост између Јевропе и Азије.

Тако Перзијанци бише потучени. Не поможе им безбројна силесија њихова. Узалуд пустошише земље и градове. Узалуд спалише Атину, узданицу Јеладе.

Ксеркс остави за собом војводу Мардонија са триста хиљада момака, да згодном приликом опет навали на Јелине, те да покаје погибију саламинску. Атињани се вратили кући и оправили како могоше своју варош. Перзијанци знадоше, да су Атињани били покретачи, да су они били душа у овој борби. Зато пошљу свога савезника, македонског краља Александра, да их за савез задобије. Атињани му одговоре: „Докле сунце иде овим путем, којим је до сада ишло, дотле неће Атињани савеза склапати са Перзијанцима!“

Мардоније се опет упути Атици. Атињани се по други пут склонена лађе. Сада се скупе саветници на збор и договор. Један предлагаше да се ипак савез учини са Перзијанцима. Кад народ то чује, скупи се

и убије га камењем. Жене навале на жену и децу му, па их такођер камењем потуку.

Пелопонижани опет оклеваху, те не мишљаху послати помоћи. Атињани им запрете да ће стати у савез с Перзијанцима. Они сада пошљу војску, којој је на челу био Павзанија. И Атињани пошљу војску, коју је предводио Аристид. Мардоније се повуче северу, у вијотијску равницу, где могаше боље коњицу употребити. Код Платеје дође до битке. Најбоље се одликоваху Шпартанци и Атињани. Шпартанска дуга копља не дадоше Перзијанцима ни близу доћи. Ипак се ови држаху храбро, докле им вођ Мардоније на белом коњу стајаше, али кад овај падне, даду се бегству, склањајући се у опколне. Грци навале на ове, продру у нутра и већину посеку, а остали се разбегну, остављајући сву убојну опрему, шаторе и драгоцености, које све Јелинима падне у руке.

Тако Јелини у две велике битке, на мору и на суву, одржаше сјајне победе. Борба је ова била одсудна. Овде се делио мегдан између Азије и Јевропе, између азијатских варвара, које подстицаше тежња за освајањем и између напреднијих, образованијих Јевропејаца, које одушевљаваше љубав слободи и отаџбини. Судба образованости, судба света била је на коцки. Да су победили Перзијанци, образованост света била би у клици угушена. Победа Јелина спасла ју је за све потоње векове. С тога Јелинима вековечита слава припада. С тога ће се име њихово спомињати све дотле, докле у грудима људским буде љубави к науци и образованости.

О Ц В Е Т У И П Л О Д У.

III. Оплођење цвета.

Стуб, што рекосмо да стоји у сред чашице и прашних кончића, зове се тучак, кога су с правом називали женски део цвета.

Кад дејством сунчане топлоте, sazре цветни прах у жутим пуценцима прашних кончића, у прашницима, тада они попрскају и од најмањег поветарца, и с таквом снагом избаце садржину своју, да се начини мали облачак од оплођујућег праха, којег је сваки поједини делић кадар да оплоди тучак, чим му само до уста дође, која се, као што смо већ казали, зову жиг.

Поједина прашна зрна једва можемо да видимо голим очима, а кад их погледамо на увећавајуће стакло, онда видимо, да је свако то зрнце шупље, и напуњено с неком течношћу.

А тучак, што је одређен да прими бар једно само прашно зрнце, рад свога оплођења, у време, кад прашнице трешњевога цвета прскају, тучак тај има на својим устима малу капљицу за коју приону прашна зрна; и кад то буде свршено, онда ветар може понети са собом хиљаде тих зрнаца, то не мари ништа јер цел је већ постигнута, тучак је примио оплођујући клицу, па ће гледати да верно испуни посао даљег оплођења.

Тучак тај, што га видимо да се пружа као чврст стуб из сред цвета шупља је цевчица, јер има кроз-а-се олучић, што силази до дна његовог, коме је име плодница. Кад зелену чашицу цветну отгинемо, видимо плодницу сасвим разветно, она је она доњи део тучка, што је много дебљи на горњи. Овај горњи део ма како да је танак, опет има кроз-а-се пут за оплођујући прах, што иде од жига до у плодницу те се отуда тај олучић и зове прашна цев.

Према свему томе, с разлогом је и подељен тучак на три дела, сваки с особеним именом. Доњи дебели и затворено-зелени део зове се плодница, горњи отворено-зелени део, зове се стубић, а врх, оно што смо већ казали, зове се жиг.

У трешњева цвета, тучак и прашни кончићи стоје на близу, и већином на једној висини, тако да оплођујући прах врло лако доспева на жиг. Али има цветова, код којих оплођење не иде тако лако, јер код многих, тучак стоји много више изнад прашних кончића, и прашна зрна морају да се пењу у вис, те тако да изврше оплођење.

Код таквих цветова, у новије су време приметили нешто врло чудновато. У време, кад ће прашници

готово да се распремену, и сам тучак, који је увек стапан и непомичан, почиње да ради. Савија се на ниже да буде што ближе прашницима, и чека док не попрскају што се обично одма догађа, па чим како прашно зрнце доспе на жиг, с места се тучак усправља у вис и поносно се диже изнад својих ержљавих оплођача.

Па и то, што сам сад казао, ни је тако чудновато каквих чудеса има. Јер најпосле и у овоме слу-

чају оплођење није баш тако тешка ствар почем су и мушки и женски део цвета заједно. Али има цветова, у којих су само прашни кончићи, без тучка. Од тих цветова, чисто мушких, не развија се плод, већ они носе само оплођујући прах. После тога, има цветова исте биљке, који не носе прашне кончиће, већ само тучак, и само од ових чисто женских цветова развија се плод, ако до њега дође оплођујући прах, мушкога цвета.

Б Е Л Е Ш К Е.

О пелцовању марве од куге. У Русији, да би се марва од куге сачувала пелцуједу је и то обично пре куге а и о самој кузи, и осведочио се да ово помаже. Године 1866 што је пелцовано то није угинуло, а године 1872 од 478 пелцованих комади угинуло је само 22. Међу тима најмање волова од 137 само један а највише телади од 98 ком. 12. Од свију од 2629 пелцованих од године 1857 до 1872 погинуло је до 6 процената, а у Константиново-градском округу у три општине које су имале 2559 комада марве, и ова није пелцована погинуло је 1245, а оболело 1979 дакле више од полак од оних што су се поболели и још 128 комада боловало је када је овај извештај писан, те по томе 50 процената је погинуло, скоро дакле 10 пута толико, колико од оних који су пелцовани. Не би ли се дакле и у нашој домовини то покушати могло. Та овде Русију држе, за дивљачку земљу, па зар да смо заостали иза дивљака.

Како се да лако наоштрили коса, и косир. Колико се продангуби при покивању и одкивању косе то је свакоме познато које гледао кад се рана коси, а то се даде за неколико минута учинити. У Француској се већ одавно овако оштри: Мете се коса или косир да стоји по сахата у води у коју се усне по града

сумпорке киселине (Швешелсајре) па је доста по томе превући неколико пута гладилуцу и коса ће свуда једнако оштра бити. Може се и дуже држати, то нешкоди, само се мора добро обрисати. Поменути вода није скупа, не квари гвозђе и место да се толико пута коса окива боље ће бити неки час дуже одмора што се на окивање потроши, а и кад се хити недангуби се толико.

Вршка за муве. Изуме ли су од стакла вршку, којом се ватају муве. У Пешти кошта 30 н. а у Новоме Саду 80 н. У вршку успе се шпирита. Муве уђу кроз одушку унутра а после неуму да изађу, као оно чикови из вршке, но се од шпирита подаве. Ово је много згоднија справа него са артијом од мува. Мала је, па се да наместити свуда, а после муве, што у њу уђу, не лете по себи и не разносе отров, као што је било са отровном артијом, те се дешавало да су марвинчету на рану пали и ову му позледили. Но ипак због спирита ваља је од деце чувати а и због тог што је од стакла, те ће деца, гледећи како се муве унутри врпоље узети је за сиграчку и разбити је, те се осакатити. Де има мале деце не мора се сипати у вршку шпирит него вода па су бар од спирита сачувани.

ТРГОВИНА, ПРИВРЕДА И ПРОМЕТ.

И опет понављамо пређашњу опомену, да људине оклевају са возидбом и вршидбом, јер у толиким местима наше домовине, кад је тако реби лебац до уста донешен однео га је олу. Хиљадама крстина разнешено је од последњих бура и ни трага ни гласа. Што се дању покоси и садене, то нека се увезе. Ваљало би и од ватре осигурати рану и то нека чине бар они, који је више имају, јер буре са громови пале ове године тако као што давно нису, који имају мало ране ти нека ома вршу, јер и онако ће им и оно мало живина развући. На гувну никад не бива више него мање.

Жетва је већ у велико ту. Сиротиња је већ и оврла оно мало што има и већ можда и продала. Година је у житу у ражи у јечму и зоби средња. Лошија него лањска, ако не у другом а оно у зрну, које није тако здраво, једро као што лане беше. Ку-

куруз свуда добро стоји и ако му погодно време буде накнадиће у многом што је остала рана оманула.

У Вачкој је виноград понео, што давно није У Срему белог грождја добро има на младом чокоћу, а на старом слабо, црно грождје добро стоји и на младом и на старом чокоту, те ако не буде зла времена берба ће добра бити.

У Немачкој и у неким деловима Француске приличан је изглед за добру жетву. И Италија се добру нада, али Русија нема се у што уздати. Баш у најбољим крајевима рана најлошије стоји с тога ће врло мало бити за извоз. Цене усљед тога скачу и на страним пијацама и на пештанској у 20—25 н. од прошле недеље.

У јужној Русији, у Бесарабији за четир недеље дана не беше ни капи кише. Зимња шеница и јарица сасвим је пропала. Кукуруз, који је рано посејан,

држи се којегако, од познијих усева није се ни један ни из земље помакао. У Новом Черкаску така је жега, да човек од 10 часова пре подне до 5 часова после подне неможе улицом ићи.

Из турских покрајина ту же се такође на велику сушу. Влада је одредила да се по џамијама моле Богу за кишу.

Од српске банке у Београду, ко има што тражити нека се пријави до 13 (25.) аугуста. Вересија-шима је одређен 18 (20) истог месеца.

Меленачки вашар, који је досад био 2 (14 феб-

руара) држаће се одсада сваке године први дан духова православних.

Општини Црепајској допуштено је да држи годишњи вашар 25. марта (на благовести) (6 априла) и 29. августа (на секованије) (10 септембра) и сваке суботе пијацу.

Забрана и извоз ране. Турска влада забранила је, да се из Босне извози рана у друге крајеве и то у срезовима Јанина, Пазар, Митровица и Сеницу.

Општини (Маџарска) Црња допуштена је пијаца сваке недеље.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

Мишколц 1. јула. У овоме удаљеном крају Маџарске беше некада по варошима доста Грка и Србаља. Овде у самом овом месту бивало је до 100 душа, а сада на жалост нема тако рећи никога, подмладка немамо и још кад оно неколико старих душа изумре изумрло је и српство у овоме крају и остаће само спомен да смо негда ту били, као што је остао у Ђенђешу и Ваџу, али шта јадан рекох та ни спомена нам неће остати, јер како смо се ми сами оставили и Бог нас је оставио и напустио на нас сваку беду и страхоту, а да је тако ево ћу вам доказати. Ми ималосмо са златом и сребром ископачену цркву коју озидасмо године 1787. али 27. јуна о. г. у пет часова по подне навуче се мрак на наше место као да је поноћ, а са Карпата дуну олуја, са кишом и ледом, те камен и дрво из земље изваљује; наиђе и на нашу цркву стравали позлаћено кубе са крстом на 50 фати преко цркве на једну страну а бакарнога половину на 30 фати далеко на другу страну, а друга половина паде на кров и скроз га провали. Крст са златном јабучком сав је разлупан. Штете има до 20 хиљада. Дрвџе и воћке што у порти беше то је све из корена почупано и сада нам изгледа црква с портом тако жалосно као да је Рашид-паша на њу из хиљаду топова палио. Можемо оправити цркву али коме ћемо је оправљати, кад не буде Србина, да је чува неће ни ње бити, још један олуј, када нас не буде, и спомен од камена постаје само камен. За то браћо, де вас још има на окупу, неразилазите се, помажите један другом, пазите на себе и на народ свој, чувајте име српско у вама живим; јер га мртве зграде не сачуваше.

(Горе поменутог дана беснила је бура и у Пешти поново, после у Трнави, у Серегелешу. де је све крстине разнела, те сиротињи и оно мало отела. Ту је 150 оваца са чобаном у једном салашу потучено; даље у Нађкерешу де је ветар човека у вис дигао, и у воћу рани и марви силу штету починио, после је у Кашови и ту је једно дете и једна жена погинула У.)

Земун 28 јуна. Ми, који ово састависмо прости смо људи а писо нам је наш ђак из трећег разреда, нека је на дику учитељу, као што се занета са школама нашим пофалити можемо, али се богме на господу нашу горко потужати морамо. Када је царство овде владало небијаше тога чуда Градоначесник наш доби златан крстић на прси, а ми гвозден крст од сто ока на леђа. Продадоше нам нустаре и повисише плате господи, које више има него кад милиција беше и која нас просте горе погледа него она стара. Једном одведоше место 34 њих 70 у Варадин, ради регрутације. Лекари дадоше оставку на звање и одоше у пензију, по узеше их опет привремено и то привремено траје чотир године, па како су се сада погосподили,

пређе је један пазио и на болницу и на марву, али сада је то срамота за њих, те узеше још једног. Овај иде по пијаци и глоби сељаке, који долазе на нашу пијацу. „Твоја коњ пелезни, вели он сељаку, на то подај њој па че оздравим, то платиш тва воринт, нечеш купиш тужиш,“ и људи били им коњи здрави или болесни да се сачувају суда плате али, више не долазе на нашу пијацу. Но нека пази полиција на то, али како она невиди да се по сокаку ране патке гуске, свињи, те неможеш од гада проћи и зашто трпе по сокаци чобанске вашке.

Черевџ 3. јула. Добро сте рекли кад сте писали о оном члану саборског закључка у ком се говори о штоли, да ће ту бити за парохијане само кисело и горко грожђе. Помислите на оне сиротане, који су свој иметак испродавали а још се на њима пише, те ће се по томе и мерити. Одкуд ће тај човек за свога самртника први разред да плати. А ако ко и плаћа пореза доста, то још не стоји да они и доходка има доста. Та сваки час нас омане година, а порез све већи расте и сад још по томе порезу и штола нека расте. Наопако. Данас је 10 ф. капитал, данас милионари некадашњи убијају се, на то се сабор требао обазрети, баш зато, што му је наредба привремена, али на сабору нема сиротиње и тамо је скоро пола свештенства, а овога сабора беше потпуна пола а друга половина понајвише адвокати, те сит гладном неверује. У Србији, ако се неварам редовна је плата за погреб 2 фор. а сиротиња много мање плаћа. Зашто сабор неprimи предлог пароха Велендерића да венчаница буде 4 ф. него јереја Јовановића да буде 6. Та и оно је пона, па што је једном доста треба да је и другом. Ето досад одоше толики у Назарене, а ако се тако потера то ће се народ нашег лепог али прескупог, православија курталисавати. Оволико ради народа, па ма и парницу и аватему на врат добио.

Ј. Стефановић Брата.

Нови Бечеј. јула. Пре четир месеца сročило се овде да се завезде недељна школа, у којој би одраслима предавали наши учитељи о новим мерама. Мађари то и урадише и данас већ нема Маџара овде, који по доста незна о новим мерама а до нове године знаће све што му треба, а ми Срби, ми смо само на речи људи а на делу ми смо којешта. Но како ће нам учитељ да мари учити одрасле кад не учи ни ону децу, која сваки дан код њега у школу иду. Има деце, која 3 4 године у школу иду, па једва знају своје име записати, али учитељ је „наше дете“, вели се овде. Раџки послови, а зар она деца што код њега у школу иду нису наша деца. Господину директору школском довикујемо с тога господине, ради, да свакидашња школа буде као што треба и оснивјат недељну школу за обуку у новим мерама док је за времена, иначе уклањај се сместа за које ниси момак!

ПОДЛИСТАК.

ШТА МОЖЕ НАМИ ЈЕДАН ШВАБА УЧИНТИ.

(Приповетка са села, а важи и за вароши.)

(Наставак.)

Није прошла ни година дана, а бербер се већ одомаћио у Ст. Има брат већ до сто кунтова. Натарош и грк плаћају му у новцу а остали у рани, вигу жита на годину. Осим тога вади он зубе меће пијавице и за то добије, де пар пилића, де патку а де год и гуску. После клао је зими свиње а лети ишао на рис. У Ст. никада дотле нису знали ни шта су крвавице ни цигерњача, а сада, које коле отменији правно му бербер и швартле. Леба и мяса има дакле довољане плудер Шваба. Млађи га у селу зову плудер Швабо, а старији комшија Швабо, али он никоме не говори ни брат Рац ни комшија Рац, него млађе зове брат Пера, брат Стева а старијима тена, онако исто као што га деца и снаје у кући зову: чико, мило, лало, брато, па никад имена не казује ни кад за леђи о коме говори, никад не каже Пера Азуцки него Лала Азуцки или Мила Томашев и. т. д. Сасвим се дакле влада, као да се родио у Ст. као да је прави Рац и цето једно, само да би већма омилио људма направи матер своју које каквом, доказујућу да се волела са једним Србином хусаром оне године када се он родио, па најпосле, што Шваба ни своје рођеном оцу не чини, и што и наша момчадија већ заборавља, љубио је старе људе у руку, де год би их срео, као да је нова млада. Још је хуља, као и сваки бербер знао у тамбуру свирати, и уз њу певати. Певао је обично српске несме, које је на памет научио, али није знао шта значе. Певао је савато, смешно. Момци му се и девојке смејаше, али то га није бунило, те стога свако је вече пред његовом кућом рогаљ био, ма да му берберница не беше на рогаљу (пошку.) И омладина га је као и остарина здраво волела и већ су му момци толико попустили, да не би марили, кад би му и која Српкиња девојка хтела швалерка бити, што иначе пре би и једно и друго утукли него што би то допустили.

Но није Шваби требала Српкиња. За чудо да вера и крви суди.

У госпоје попадије има маџарица слушкиња, ево већ више од године дана, а пре се ни једна ни две недеље није могла задржати. Чим је дошла прва недеља и слушкиња видила, да нема у вече музике, де се трајлиш игра, она друге недеље не дочека и то тим мање што ни играча а камо ли музиканта Швабе или Маџара или бар Тота ил Шокца ил најпосле Чивуга не беше.

Није дакле ни чудо што попадија непрестано се тужи на то проклето паорско село рацко, де жена не може госпоја бити, јер Српкиња ни једна неће да служи а неверија и неугреје места, али није ни чудо што сама Маџарица ил Швабица неће у Ст. да

остане, јер носили су људи мачку у рит, али је нису задржали, ма да је тамо хиљадама мишева било.

Од како је дакле бербер у Ст. дошао слушкиња попадија није хтела из Ст. ићи. Госпоја попадија више пута је сама терала, али ова је пре у плати попуштала него што би одлазити хтела, па како је сада добра и послушна, не зна ти та сада ни једне преке речи, а пређе канда јој је пињарица бечка мати била а не поштена Маџарица из Т. која је тако учитива да своме мужу Ви каже.

Шваба и Маџарица дакле, јер су једна вера, сложили се. Маџарица је служила и у швапским кућама научила је нешто швапски но знала је боље српски, те је овај језик био јој проводација. Када се навршила година познанству запреси бербер Маџарицу. Попадија је томе јако противна била, јер она губи слушкињу, но кад јој је Маџарица тврдо обећала, да ће она пре но што оде довести своју млађу сестру и берберин тако исто дао је веру тврду, да ће довести свога брата да му калфа буде, јер не може сам толики посао да савлада, онда је попадија попустила и радовала се срећи слушкињиној. Госпоја попадија остаће и надаље милостива госпоја, јер у Ст. онда само су слушкиње звале госпоје милостивом, а слушкиња постаће госпојом мајсторицом.

Дође и свадба. Кум беше кнежев син стари сват натарошев брат. Бербер је дакле и оженио се и уватио добро пријатељство и друштво му је у Ст. порасло, јер међу тим је дошао му брат и женина сестра, као што је уговорено, и што је највише, читаво село радовало се весељу берберовом.

Једини учитељ „осмогласни певац“ беше у селу, који је вртио главом, када је чуо де фале Швабу бербера, и говорио општини: чувајте се људи, ви узимате змију у недра, али општина му на уста кнежева одговори опором: гледај ти твоју школу учи, а не води бригу за село. Шта ће нама учинити један Шваба!

Кад су сватови берберови прошли беше опет једини учитељ у селу, који се томе није радовао. Попу је збунила попадија са слушкињом а остали слабо су у напредак и помишљали, они само знадоше оче наш, де стоји „дажд нам днес“ (дај нам данас) а незнадоше и за оне свете речи: помни последњаја (сети се на последак.)

— Ето тек година, говораше учитељ општини, а већ четир неверије у нашем месту. Ст. већ више није српско место.

— Шта није српско осекнуо се на учитеља кнез? Тај се гад и не види у нашем месту. Ја данас да дунем па одлети, шупас свима — па крај.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— У Херцеговини букнуо је устанак. Људи се дигли на заштије и глобације, који порез куле. Крв је проливена. Два места истакла су аустријски барјак, изјављујући тиме, да желе Аустрији припасти, но Аустрија, бар сад, неће да зна за њих. Војска аустријска у Далмацији послата је на границу између Далмације и Херцеговине, да неда Далматинцима, да иду у помоћ раји или да им дебану дају. И кнез Црногорски, веле бечке новине, забранио је Црногорцима, да се несмеду ништо с пуштати доле међу усташе. Србија живи у миру, а влада турска послаће комесара у Херцеговину, да види шта је на право раји. Из Босне јављају, да је Дервиш-паша везир босански у Париград поручио, да Црна Гора буну Херцеговину и искао је допуштење, да нападне на Црну Гору, но добио је заповест, да гледи, да утиша устанак, те су два честита Србина морала отићи у Херцеговину, да мире народ. У Арбанашкој такође је букнуо устанак а у Босни ври.

— Ратни министар Колер, хоће да ниште за нову годину 21 милион форината више трошка него што му је ове требало. Треба му 8 милиона да лије нове топове, јер стари сирам пруских нису ни као оно наши трешњеви сирам ливених. Маџари веле, да неће дати ни новчића више и још ће гледати да смање трошак на војску.

— Сада се води расправа о томе, како се имају владати Срби посланици на хрватском Сабору, кад тамо оду. Ваљало би најпре да се постарамо да оду, да се неосрамотимо као оно у Маџарској. Маџанак живо ради на једном крају хрватске. Он на ново сазива браћу на договор, а код нас као обично свако Туре себи дере, још никако јавна договора ни састанка.

— И опет нова срамота српска. У Белој Цркви пропаде 17. о. м. Србин Трифунац при избору са немара и себичњаклука нашег. Свештенство тамошње збриса српско име са барјака на угарском сабору. Само Доловачки капелан спасе образ свештенству. У Бечкереку сад се тек знаде за наш покор. Срби волеше туђина него свога. Трифунац доби само 44 гласа српска.

У Вршцу добио је др. Милосављевић 36 српских гласова 63 њих гласаше на Сеницеја, 3 на Семајера. Између ове последње двојице биће на ново избор.

— Њ. Вел. је потврдило закон о избору за хрватски сабор.

— На сабору романском у Букурешту примљен је уговор трговински између Романије и Аустро-Угарске. Десет посланика су од опозиције дали оставку. Међу овима и бивши министар председник Брањан.

— Карлисте у Шпанији узмичу непрестано. Влада се нада да ће их скоро надбити и да ће бити мира у Шпанији.

— У Брну раденици (тикачи) неће да раде по ону цену коју им господари фабрика дају, а ови неће да повисују плату. С тога је дошло до сукоба. Сироти раденици јако пате, јер жене измеђаху преда се децу и говоруху војсци, која је пошла да их умири: и убите нас, кад нам помоћи нема. Господари благују седећи а сиротиња (тикачи) скапава од глади радећи непрестано.

— Изашла је наредба да се народна скупштина у Крагујевцу 15. августа о. г. састане. Избори су 3. августа.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Иметак понојног цара Фердинанда) износио је на 150 милиона. На помоћ сиротињи издавао је Цар годишње до 2 милиона. Кад је цар Максимилијан у Мексико пошао дао му је цар Фердинанд, који га је дуго одговарао да нејде, пет милиона.

По тестаменту пок. Цара наследио је осим једнога добра све остало Цар Франц Јосиф.

(Опет се проноси глас) да ће кнез Милан узети Маџарицу. (Споменик карловачког мира) капела, која има троја врата

по приповедању с тога што су три заступника руски, аустријски и турски сваки на своја врата излазили и улазили у капелу, хоће да се сруши. Сводови су јој полуцали и зидови се спустили, те се морала затворити. Како пропада капела мира узимају неки да пропада и мир између Турске Аустрије и Русије.

(Туча у поджупанији пакрачкој) потугла је места Котурић, Поповац, Будић.

(Немој онда бити комуниста.) У Русији има један трговац Малицев, који има 107 фабрика. Земље што уз те фабрике иде има $47\frac{2}{5}$ квадратних миља. Он сам о своме трошку издржава жељезницу на двадесет врста, има 130 кола за возидбу и осам пароброда. Код њега раде 128.354 раденика (читав Срем рећи.) Тај трговац плаћа на годину раденицима 1. милион 264 хиљаде 179 рубаља и тако просеком долази на једног раденика на дан $4\frac{1}{2}$ копејке то је од прилике 10 новчића. Је ли дакле чудо што у Русији има толико комуниста, да је министар просвете устао на ноге и хоће преко учитеља да их искорени. Не школом него правдом ради. Ако треба теби јести и носити се треба и мени. А шта ћу са десет новчића, хоћу ли купити леба или одела, није ми доста ни једног ни другог.

(Пароха из С. Кларије Кузмановића), као што дознадосмо прогласио је виши суд за невина. Онај брат, који је јавно за осуду прошле године ваљало је и ово сада, да нам јави, иначе узимамо оно прво за пакост.

(Тресак земље у јужној Америци). Ових дана догодио се тако страхан тресак у јужној Америци каквога за 200 година на траг не беше. Пет миља заватио је тресак. 14. хиљада душа погинуло је, 5000 на месту а остали од грознице, коју у страхоти добише. Страхота што се ту деси не да се исказати и у такој несрећи најје се људи који се не сетеше ни на Бога ни на себе, него хараше и пљачкаше порушене куће, и место да помажу несрећницима, да се спасу они их убијаше. Да зло на врх се погне почне брег један блувати ватру и сипати је на варош, де је највећа несрећа била. Земља једнако се тресе, брег ватру сипа а варош горе. убице пљачкају — ужас.

(Похара у Вуковару) Ових дана похаран је дућан г. Јов. Михајловића у Вуковару и однешено је осим других драгоцености и 2100 ф. а. вр. готових новаца.

(Јовове коре) и то врло добре по 5 фор. а. вр. центу могу опанцари, којима иста треба добити у Осеку дољњем код г. Владе Трифуновића, али, само на центу; на мање, испод центе, непродаје.

У додатку овога броја одпочињем штампати приповетку своју, којој је име „Сеоски натарош“. пошто ми се нададе да је одмах засење у књизи штампам, но ћу је за уписнике своје, којих није број велик а и за нове уписнике, који имају доста времена за пријаву, посење штампати и разаслати им. Кома је воља од ових, ако су већ претплатници „Гласа народа“, ја ћу им предплату у лист урачунати, те онда неће добити засебну књигу, а који нису предплатници на „Глас народа“ а на књигу су се предплатили, ти ако доплате 1. ф 70 н. а. вр. ти ће до краја године добити и „Глас народа“ и засебно везану књигу, по чему им та засебна књига бадава долази, иначе добијају саму књигу, или ако неће да причекају врати ћу им новце натраг.

Панта Поповић.

ИДЕ ДОДАТАК.